

VÁCLAV HAVEL – PRASE (1987)

METODICKÝ LIST PRO PEDAGOGY

KONTEXT

Václav Havel nemohl od začátku sedmdesátých let veřejně publikovat. Byl zakázaným spisovatelem, jeho hry se nesměly uvádět na českých jevištích ani publikovat. V té době trávil hodně času na své chalupě na Hrádečku v Podkrkonoší. Pravidelně každé léto se tu konala oslava narozenin jeho ženy Olgy, na kterou Havlovi zvali mnoho svých přátel. Jedno léto si Olga Havlová přála uspořádat opravdovou zabijačku, na kterou dodnes vzpomíná řada pamětníků: *„Olga Havlová zatoužila, že konečně jednou chce prase k narozeninám a že chce jednou v životě být přítomná na zabijačce, což se jí do té doby pořádně nepoštěstilo... [...] vypadalo to zprvu úplně neuskutečnitelně, ale náhle se vynořil jako dobrý duch Vávra Korčiš, který prohlásil: To je bez problémů, ani nemusíte mít řezníka, já to zabiju, já všechno udělám. Hrobka ztuhla, ale on to skutečně udělal, nastudoval odbornou, i cizojazyčnou literaturu. Náhle nám dal rozpis, kolik nakoupit koření, co sehnat, byly tam takové věci, o kterých jsme neměli ani ponětí, k čemu je to dobrý, například – jak říkal Václav Havel – brufen, ačkoliv se to jmenuje brutar, a je to kotel na spaření hlavních částí prasete... Mělo by se dodat, že rodina Havlova měla strašnou potíž s obstaráním prasete, což je popsáno v desátém čísle Nového braku. Dokonce Václav Havel o tom namluvil desetistránkový esej, dá se říct... esej o tom, jak kupoval prase. A to je, to bych tady měla říct, největší dosavadní úspěch Hrobky, že se nám podařilo světoznámého dramatika proměnit na... tedy, udělat z něj obchodníka s prasaty...“* (vzpomínka Olinky Stankovičové ve vzpomínkové knize o Olze Havlové *Síla věcnosti*).

Hrobka byla v rámci českého disentu něco zcela výjimečného. Jednalo se o recesistické seskupení, které Olga Stankovičová spolu s psychologkou Jarmilou Bělikovou a Olgou Havlovou založila v roce 1981. Skupina se zabývala brakovou literaturou, vydávala svůj časopis, brakovou literaturu dokonce i katalogizovala. Hlavním důvodem vzniku Hrobky byla snaha vytvořit si vlastní svobodný svět uprostřed nesvobodného režimu. Členové skupiny se setkávali, hráli divadlo, dělali živé obrazy a snažili se v rámci možností žít svobodně.

PRASE ANEB VÁCLAV HAVEL'S HUNT FOR A PIG

„Havlův vzestup na výsluní jen přižívoval jeho sklon nacházet absurditu, směšnost a satiru všude kolem sebe,“ píše ve své knize Havel Michael Žantovský. Tento postřeh platí i o satirickém textu *Prase*, který

vznikl jako autentický záznam shánění prasete, které měl Václav Havel za úkol obstarat na výše zmíněnou oslavu. Kolotoč, který se strhnul okolo prasete, byl natolik absurdní, že se ho Václav Havel rozhodl pro pobavení svých přátel sepsat. V textu sledujeme, jak Havlova snaha opatřit si v nejbližší vesnici prase vede k jakémusi malému nevyřčenému spiknutí ze strany místních obyvatel, kteří se rozhodnou, že dramatikovi nedají prase jen tak. Nakonec sice prase získává, ale za několikanásobně vyšší cenu. Do textu se promítá i Havlův celoživotní pocit outsidera – nepraktického intelektuála, který se cítí mimo hlavní společnost, mimo hlavní proud ztělesněný místními obyvateli vesnice.

Václav Havel, který má v roce 1987 za sebou již mnoho let v pozici předního československého disidenta denně poskytujícího prohlášení do světových deníků a agentur, dal satirickému záznamu příznačnou formu investigativního rozhovoru pro zahraniční agenturu. Vážné otázky o aktuální politické situaci pronášené mladou novinářkou se tu mísí s triviálními dotazy a detailním popisem historie shánění prasete. Tón celého textu je seriózní a dramatický, Havel jmenuje hlavní aktéry, líčí vše se snahou o objektivitu a přesnost, jako by se jednalo o klíčové události světové politiky. Celým tímto postupem zvyšuje komičnost situace a zároveň vystihuje absurditu doby.

V ukázce načtené youtuberem Kovym zazní jméno vesnice Vlčice, která se nachází nedaleko Havlovy chalupy na Hrádečku, a dále jméno jednoho z Havlových přátel: Kešota. Obě jména nejsou pro studenty, ani smysl textu nijak důležitá, uvádíme je zde jenom pro vysvětlenou.

Zdroj: Michael Žantovský: Havel. Argo, Praha 2014.

JAK A PROČ ČÍST PRASE VE VÝUCE

Texty Václava Havla jsou veskrze složité a pro mladší žáky těžko pochopitelné. Satirický text *Prase* je jedním z mála čistě humorných textů, který má velký potenciál oslovit mladé čtenáře. Text zároveň umožňuje učiteli demonstrovat styl Havlova psaní a jeho absurdní humor, se kterým se mohou studenti setkat především v Havlových hrách. *Prase* současně umožňuje učiteli mluvit o normalizační době, v níž text vznikl.

Návrhy konkrétních otázek, o kterých lze ve třídě diskutovat, obsahuje pracovní list.